

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 05.03.1971, sp. zn. 2 Cz 12/71, ECLI:CZ:NS:1971:2.CZ.12.1971.1

Číslo: 43/1972

Právní věta: Při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, jimž vzniklo za trvání manželství právo společného užívání družstevního bytu a společné členství v družstvu, nutno přihlídnout k členskému podílu ve stavebním bytovém družstvu ve výši odpovídající zůstatkové hodnotě tohoto podílu ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Byla-li za trvání manželství jednomu z manželů jako pracovníku organizace poskytnuta v zájmu získání a stabilizace pracovních sil půjčka na složení členského podílu ve stavebním bytovém družstvu, pak je třeba při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů přihlídnout též k existenci a výši pohledávky, kterou má organizace z důvodů poskytnutí této půjčky. /1/

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 05.03.1971

Spisová značka: 2 Cz 12/71

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Bezpodílové spoluvlastnictví manželů, Byt, Družstvo stavební bytové, Hospodaření s byty, Smlouva o půjčce

Předpisy: 99/1963 Sb. § 6

§ 109

§ 120 40/1964 Sb. § 143

§ 149

§ 150 137/1968 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 43/1972 sb. rozh.

Při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, jimž vzniklo za trvání manželství právo společného užívání družstevního bytu a společné členství v družstvu, nutno přihlídnout k členskému podílu ve stavebním bytovém družstvu ve výši odpovídající zůstatkové hodnotě tohoto podílu ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

Byla-li za trvání manželství jednomu z manželů jako pracovníku organizace poskytnuta v zájmu získání a stabilizace pracovních sil půjčka na složení členského podílu ve stavebním bytovém

družstvu, pak je třeba při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů přihlédnout též k existenci a výši pohledávky, kterou má organizace z důvodů poskytnutí této půjčky. 1)

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 5. 3. 1971, [2 Cz 12/71](#))

V řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví bývalých manželů P. Š. a V. Š. bylo zjištěno, že účastníci měli v bezpodílovém spoluvlastnictví různé předměty v hodnotě 13 550 Kčs a že jejich společné dluhy činí 6276 Kčs.

Okresní soud v Opavě rozhodl, že do výlučného vlastnictví navrhovatele připadne jeden obraz, zatímco všechny ostatní věci připadnou do vlastnictví odpůrkyně, již bylo uloženo, aby navrhovateli zaplatila na vyrovnání spoluvlastnického podílu 3775 Kčs; soud prvního stupně dále rozhodl, že dluh účastníků vůči České státní spořitelně v částce 4876 Kčs uhradí navrhovatel a dluh vůči věřiteli A. Š. v částce 1400 Kčs uhradí odpůrkyně, již bylo uloženo zaplatit navrhovateli na vyrovnání rozdílu mezi těmito dvěma částkami 1738 Kčs. Navrhovateli bylo dále uloženo zaplatit okresnímu soudu v Opavě soudní poplatek a vynaložené svědečné; o nákladech řízení mezi účastníky nebylo rozhodováno s poukazem na to, že se nároku na jejich náhradu vzdali.

V odůvodnění tohoto rozhodnutí soud prvního stupně uváděl, že manželství účastníků bylo rozvedeno v roce 1967, že do jejich bezpodílového spoluvlastnictví patřily věci shora uvedené a že dlužili celkem 6276 Kčs, poukazoval na ustanovení § 149 a § 150 o. z. a na to, že při vypořádání bylo přihlédnuto k tomu, že účastníci rozhodnutím soudu stanovené vypořádání shodně navrhovali a že odpůrkyně má ve výchově nezletilé děti účastníků, s nimiž věci z bezpodílového spoluvlastnictví účastníků již delší dobu užívá.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Bez ohledu na případné přednesy a návrhy účastníků, jimiž soud není pokud jde o rozsah a způsob vypořádání vázán, je předmětem řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů vše, co podle ustanovení § 143 o. z. do bezpodílového spoluvlastnictví náleží, přičemž nelze ponechat stranou ani pohledávky a dluhy, které vznikly za trvání bezpodílového spoluvlastnictví a které s ním souvisí.

V daném případě soud prvního stupně nezjistil náležitě skutečný stav věci, neboť nepřihlédl zejména k tomu, že výsledky řízení, především výpovědi svědka A. Š., otce odpůrkyně, a svědka J. Š., otce navrhovatele, mohly nasvědčovat tomu, že účastníci získali za trvání manželství byt z tzv. stabilizační družstevní bytové výstavby. Pokud by tomu tak bylo, pak ovšem mělo být při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví přihlédnuto i k existenci členského podílu ve stavebním bytovém družstvu a k výši jeho zůstatkové hodnoty, jakož i k existenci a výši pohledávky z půjčky, která byla poskytnuta jednomu z účastníků na úhradu tohoto členského podílu.

Členský podíl ve stavebním bytovém družstvu, pokud byl získán za trvání manželství jedním nebo oběma manžely, je majetkovou hodnotou, která je jim společná a která při společném členství manželů v družstvu vyjadřuje míru jejich společné účasti na družstevním majetku. Přitom je nerozhodné, zda jde o byt z tzv. stabilizační družstevní výstavby, neboť i tyto byty jsou družstevními byty (viz rozhodnutí uveřejněné pod č. 86/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR). K této majetkové hodnotě, stejně jako k jiným majetkovým hodnotám a právům, která jsou společná rozvedeným manželům a která navazují na jejich spotřební společenství, nutno při vypořádání přihlédnout. Do společného majetku je třeba ji zařadit částkou odpovídající zůstatkové hodnotě

členského podílu ke dni zániku bezpodílového spoluvlastnictví a nutno rozhodnout o tom, kterému z účastníků má členský podíl připadnout a kolik má druhý manžel obdržet jako náhradu za účast na zůstatkové hodnotě tohoto podílu.

Nutno ovšem přihlížet k tomu, že právo na členský podíl je závislé na členství v družstvu, a že tedy členský podíl nemá připadnout tomu z účastníků, který pozbyl práva společného užívání družstevního bytu a tím i členství v družstvu (§ 177 odst. 2 o. z.). Závisí tedy rozhodnutí o vypořádání této majetkové hodnoty především na tom, kdo z účastníků bude jako člen družstva družstevní byt užívat. Je proto třeba v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů zjistit, zda o tom nebylo již dříve soudem pravomocně rozhodnuto, případně zda účastníci neuzavřeli dohodu v tomto smyslu (§ 177 odst. 1 o. z.). Pokud by tomu tak nebylo, musel by soud (např. s přihlédnutím k ustanovení § 109 o. s. ř.) uvážit, jak by měl dále v řízení postupovat, aby byl co nejúčelněji (§ 6 o. s. ř.) zjištěn skutečný stav.

Pokud by byla za trvání manželství a bezpodílového spoluvlastnictví jednomu z manželů jako pracovníku organizace poskytnuta v zájmu získání a stabilizace pracovních sil půjčka na složení členského podílu ve stavebním bytovém družstvu, jak to umožňovalo dříve platné ustanovení § 12 vyhlášky č. 191/1964 Sb. o finanční úvěrové a jiné pomoci družstevní bytové výstavbě a výstavbě rodinných domků a nyní ustanovení vyhlášky č. 137/1968 Sb. o finanční, úvěrové a jiné pomoci družstevní a individuální bytové výstavbě (ve znění vyhlášky č. 14/1969 Sb., /2/ pak by bylo třeba přihlédnout při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví i k existenci a výši pohledávky, kterou má organizace z důvodu poskytnutí této půjčky.

Soud prvního stupně se tedy náležitě nezjistil skutečný stav věci rozhodný pro posouzení rozsahu a způsobu vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví mezi účastníky řízení a tím porušil zákon v ustanoveních § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 149 odst. 3 a § 150 o. z.

1) srov. stanovisko uveřejněné pod č. 18/1971 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek

2) v SSR ve znění vyhlášky č. 26/1969 Sb.